

KANSALAI SPULSSI 14_2020

Valtioneuvoston kanslia on tilannut Tilastokeskukselta nopealla aikataululla toistaiseksi toistettavan Kansalaispulssi-kyselyn liittyen siihen, miten koronavirusepidemia vaikuttaa suomalaisten arkeen ja mielipiteisiin. Ensimmäinen kysely tehtiin huhtikuun 2020 alkupuolella ja kyselyä on toistettu 2-3 viikon välein (heinäkuun taukoa lukuun ottamatta).

Kansalaispulssissa kysytään Suomessa asuvien mielipiteitä mm. viranomaisten toiminnasta, vastaajan omasta mielialasta, luottamuksesta tulevaisuuteen, ohjeiden noudattamisesta ja siitä, miten hyvin kokee saaneensa informaatiota.

Kysely toteutetaan verkkokyselynä. Verkkolomake tehdään Webropolilla ja kyselyyn on mahdollista vastata älypuhelimien kautta. Keruun päätyttyä aineisto ajetaan Webropolin järjestelmästä Tilastokeskuksen tutkijoiden koneille tarkistettavaksi ja käsiteltäväksi. Aineistonkeruu toteutetaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Otoksen muodostaminen ja rakenne

XIV-kierroksen otos muodostettiin Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen ajalla 11.11. - 29.11. vastanneista mannersuomalaisista kohdehenkilöistä. Otoksessa oli yhteensä 2 755 henkilöä, joille oli ajantasainen ja kriteerit täyttävä puhelinnumero (ainoa tai oikeaksi todettu, eikä salaiseksi merkitty, matkapuhelinnumero).

Työvoimatutkimus on otostutkimus, jonka avulla tilastoidaan 15–74-vuotiaan väestön työmarkkinoille osallistumista, työllisyyttä, työttömyyttä ja työaikaa kuukausittain, neljännesvuosittain ja vuosittain. Tutkimuksen otokseen kuuluu joka kuukausi noin 12 000 henkilöä. Työvoimatutkimuksen otos poimitaan ositetulla satunnaisotannalla väestön keskusrekisteriin perustuvasta Tilastokeskuksen väestötietokannasta kahdesti vuodessa. Tutkimus on puhelinhaastatteluina toteutettava paneelitutkimus, jossa samaa henkilöä haastatellaan viisi kertaa.

Tiedonkeruu

Lomake

Kyselyn sisältö toistuu kierroksittain melko samanlaisena. VNK toimitti Tilastokeskukselle kysymykset ja lomaketta muokattiin yhteistyössä. Verkkolomakkeen testaamiseen osallistui Tilastokeskuksen tutkijoiden lisäksi tilaaja. Kysymykset käännettiin Tilastokeskuksessa ruotsin- ja englanninkielelle.

Tiedonkeruun kulku, vastausosuus ja kato

Otokseen kuuluville lähetettiin tekstiviestillä kutsu ja henkilökohtainen suoralinkki verkkolomakkeelle. Vastausaktiivisuuden kasvattamiseksi tiedonkeruuaikaa pidennettiin kierroksesta 9 alkaen sekä alku- että loppupäästä vuorokaudella (taulukko 1). Muistutusviestit lähetettiin vastaamattomille kahden vuorokauden kuluttua sekä viimeisen päivän aamuna. Suurin osa vastauksista saatiin ensimmäisten kolmen vuorokauden kuluessa.

Taulukko 1: Kenttäaika ja vastausosuudet kierroksittain

Kierros	Kenttäaika	Otos	Hyväksytyjä vastauksia	Lopullinen vastausosuus
1. kierros	2.4. (to) – 5.4. (su)	2 911	1 240	42,6 %
2. kierros	16.4. (to) – 19.4. (su)	2 283	1 146	50,2 %
3. kierros	29.4. (ke) – 3.5. (su)	2 364	1 164	49,2 %
4. kierros	14.5. (to) – 17.5. (su)	2 512	1 111	44,2 %
5. kierros	28.5. (to) – 31.5. (su)	2 705	1 139	42,1 %
6. kierros	11.6. (to) – 14.6. (su)	2 930	1 182	40,3 %
7. kierros	25.6. (to) – 28.6. (su)	3 142	1 211	38,5 %
8. kierros	6.8. (to) – 9.8. (su)	3 551	1 324	37,3 %
9. kierros	26.8. (ke) – 31.8. (ma)	3 026	1 514	50,0 %
10. kierros	15.9. (ke) – 21.9. (ma)	3 104	1 560	50,3 %
11. kierros	7.10. (ke) – 12.10. (ma)	3 302	1 714	51,9 %
12. kierros	28.10. (ke) – 2.11. (ma)	3 112	1 551	49,8 %
13. kierros	18.11. (ke) – 23.11. (ma)	2 884	1 534	53,2 %
14. kierros	9. 12. (ke) – 14.12. (ma)	2 755	1 433	52,0 %

Aineiston toimittaminen

Aineisto toimitettiin asiakkaalle Excel-tilauksina. Vastajien avoimet kommentit toimitettiin sellaisinaan taulukoiden liitteenä.

Vastaajat

Kyselyn otoksessa mukana olleet ovat ensin vastanneet Työvoimatutkimukseen ja toisekseen suostuneet jatkotutkimukseen.

Liitteen 1 taulukosta nähdään, miten vastanneet jakautuvat väestöryhmittäin. Naiset vastasivat tälläkin kierroksella huomattavasti aktiivisemmin kuin miehet. Ikäryhmittäin heikoiten vastasivat 20-29-vuotiaat. Maantieteellisesti katsoen matalin vastausosuus oli Pohjois ja Itä-Suomessa, korkein vastausaste (lähes 60 %) oli Pohjanmaalla. Aineistossa on havaittavissa koulutukseen liittyvä osallistumattomuuden trendi, joka näkyy siinä, että perusasteen varassa olevat vastasivat hieman heikommin kuin korkea-asteen koulutuksen omaavat. Tämä trendi vaikuttaisi korostuvan verkkotiedonkeruussa.

Painotus

Vastausaineisto (1 433 henkilöä) painotettiin vastaamaan tutkimuksen perusjoukkoa (15-74 – vuotiaat mannersuomalaiset) ja painotuksessa väestötietoina käytettiin syyskuun lopun tietoja (4 112 095 henkilöä). Aineiston kullekin vastanneelle muodostettiin korottava ja vastauskatoa oikaiseva estimointipaino (muuttuja PAINO). Korottavuus mahdollistaa sen, että laskettaessa kokonaismääräestimaatteja tulokset ovat tarkastelussa kohdeperusjoukon tasolla. Tällöin painokerroin voidaan tulkita niin, että tutkimukseen osallistunut henkilö edustaa painonsa osoittaman määrän henkilöitä perusjoukossa.

Aineiston painotuksen lähtökohtana oli peruspainot, jotka muodostettiin jakamalla perusjoukon koko vastanneiden määrällä, eli peruspainoksi muodostui kaikille vastanneille 4 112 095 / 1 433. Painojen kalibroinnissa peruspainoja muunnettiin niin, että painojen avulla kyselyyn vastanneet edustavat perusjoukkoa käytettyjen kalibroitimuuttujien suhteen. Kalibroitimuuttujina (liite 2)

olivat sukupuoli, alue, 5-vuotiskäryhmä ja koulutusaste. Kalibrointiin käytettiin SAS-makro-ohjelmaa (Ranskassa kehitetty CALMAR2-makro).

Tulokset

Tulokset ovat Excel-taulukoissa suorina jakaumina ja ristiintaulukointeina sukupuolen, ikäryhmän (15-vuotisryhmät), kotitalouden rakenteen, nuorimman lapsen iän ja suuralueen mukaan, sisältäen soluttaiset vastaajien lukumäärät, painotetut vastaajamäärät (estimaatit) ja riviprocentit (prosenttiosuudet).

Tulosten tulkitsemista varten mukana on myös ”prosenttiosuuden virhemarginaali”-taulukko. Prosenttiosuuden virhemarginaali (ts. 95 %:n luottamusväli) riippuu vastanneiden lukumäärästä ja ko. prosenttiosuudesta. Tuloksia voi arvioida myös solukohtaisten vastanneiden lukumäärien pohjalta soveltamalla työvoimatutkimuksessa käytettäviä Eurostatin julkaisurajoja:

- Luvut voidaan julkaista, kun solussa on vastaajia vähintään 20
- Luvut ovat epätarkkoja ja ne voidaan julkaista varoituksen kera, kun solussa on vastaajia 10-19
- Luvut ovat hyvin epätarkkoja ja ne peitetään (ei julkaista), kun solussa on alle 10 vastaajaa

Asteikollisille kysymyksille on muodostettu taustamuuttujittain keskiarvo ja sen luottamusvälin alaraja (LV_ala) ja yläraja (LV_yla), jotta on mahdollista muodostaa mielikuva vastaajien keskimääräisestä mielipiteestä. Yhteenvetotaulukoissa on ilmoitettu myös keskiarvon taustalla olevien mielipiteiden määrä (vastanneet).

Keskiarvoa kannattaa käyttää mielipideasteikon yhteydessä harkiten. Käytäntö on osoittanut, että keskiarvot antavat useimmissa tapauksissa oikeansuuntaisen ja käyttökelpoisen arvion keskimääräisestä mielipiteestä, mutta mielipiteiden jakauma kannattaa kuitenkin aina tarkistaa taulukoista, joka sisältävät kysymyksittäin eri mielipiteiden lukumäärät ja prosentit. Keskiarvoja muodostettaessa on lisäksi huomioitava, että EOS-vastaukset on rajattava laskennan ulkopuolelle.

Esimerkkinä keskiarvon muodostaminen kysymykselle Q1 (Kuinka oikeudenmukaisena pidät suomalaista yhteiskuntaa tällä hetkellä?) 2. kyselyssä. Yhteenvetotaulukoiden keskiarvoja muodostettaessa oli tarpeen huomioida painokertoimen vastauskatoa oikaiseva vaikutus, jota voidaan havainnollistaa muodostamalla ns. analyysipaino, josta on poistettu korottava vaikutus ja jonka arvot vaihtelevat ykkösen molemmin puolin. Suurimmat analyysipainot (1,8) osuvat 20-30-vuotiaille miesvastaajille, jotka ovat perusasteen koulutuksen varassa. Pienimmät analyysipainot (0,6) on puolestaan korkea-asteen koulutuksen omaavilla 60-65-vuotiailla naisvastaajilla. Kun lasketaan analyysipainolla painotettu keskiarvo kysymykselle Q1, saadaan tulokseksi 7,58. Mikäli muodostamme vertailun vuoksi keskiarvon ilman painokerrointa, saamme tulokseksi 7,64. Se saadaan perinteisesti aritmeettisena keskiarvona (vastausten summa jaettuna vastanneiden lukumäärällä). Kysymykseen Q1 vastasi 1 122 henkilöä, kun EOS-vastaukset on rajattu pois.

LIITE 1 Kansalaispulsssi 14_2020 -kysely. Otos, vastanneet ja vastausosuudet eri väestöryhmissä.

	Otos	Vastanneet	Vastaus-%
Yhteensä	2 755	1 433	52.0
Sukupuoli			
Mies	1385	639	46.1
Nainen	1370	794	58.0
Ikäryhmä			
15-19 -vuotiaat	158	65	41.1
20-24 -vuotiaat	164	55	33.5
25-29 -vuotiaat	182	74	40.7
30-34 -vuotiaat	191	95	49.7
35-39 -vuotiaat	242	129	53.3
40-44 -vuotiaat	240	132	55.0
45-49 -vuotiaat	208	110	52.9
50-54 -vuotiaat	249	145	58.2
55-59 -vuotiaat	268	159	59.3
60-64 -vuotiaat	273	163	59.7
65-69 -vuotiaat	330	180	54.5
70-74 -vuotiaat	250	126	50.4
Maakunta			
Uusimaa	792	423	53.4
Varsinais-Suomi	237	118	49.8
Satakunta	128	61	47.7
Kanta-Häme	77	41	53.2
Pirkanmaa	275	157	57.1
Päijät-Häme	108	55	50.9
Kymenlaakso	76	43	56.6
Etelä-Karjala	40	23	57.5
Etelä-Savo	78	36	46.2
Pohjois-Savo	147	72	49.0
Pohjois-Karjala	91	43	47.3
Keski-Suomi	120	64	53.3
Etelä-Pohjanmaa	101	54	53.5
Pohjanmaa	92	55	59.8
Keski-Pohjanmaa	39	18	46.2
Pohjois-Pohjanmaa	217	111	51.2
Kainuu	45	16	35.6
Lappi	92	43	46.7
Suuralue			
Helsinki-Uusimaa	792	423	53.4
Etelä-Suomi	538	280	52.0
Länsi-Suomi	716	391	54.6
Pohjois- ja Itä-Suomi	709	339	47.8

LIITE 2. Kalibrointimuuttajat

Sukupuoli

1 = Mies

2 = Nainen

Alue muodostettiin suuralueista (pois lukien Ahvenanmaan maakunta)

1 = Helsinki-Uusimaa

2 = Etelä-Suomi

3 = Länsi-Suomi

4 = Pohjois- ja Itä-Suomi

5-vuotiskäryhmä

15 - 19

45 - 49

20 - 24

50 - 54

25 - 29

55 - 59

30 - 34

60 - 64

35 - 39

65 - 69

40 - 44

70 - 74

Koulutusaste

1 = Perusaste

2 = Toinen aste

3 = Korkea-aste